

Utfordringer og utviklingstrekk

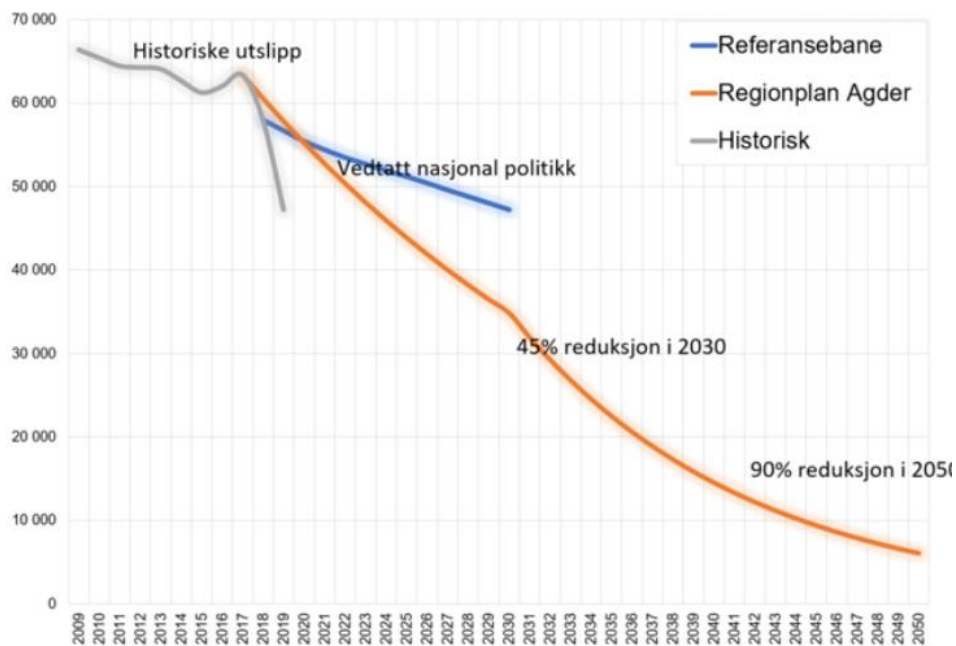
Innhold

Klima og miljø	2
Klimagassutslipp	2
Elektrifisering	3
Folkehelse	3
Psykisk helse barn og unge	3
Ulikheten øker	4
Ulikhetene øker også mellom aldersgruppene	4
Overvekt og levevaner	5
Endring i demografi og utfordringer framover	5
Befolkningsframskriving	5
Innvandring	9
Sysselsatte og pendlingsstrømmer	9
Sysselsetting etter landbakgrunn	12

Klima og miljø

Klimagassutslipp

I henhold til Regionplan Agder skal det årlige utslippet halveres i 2030, og innen 2050 skal reduksjonen være på 90% sammenlignet med 2017.

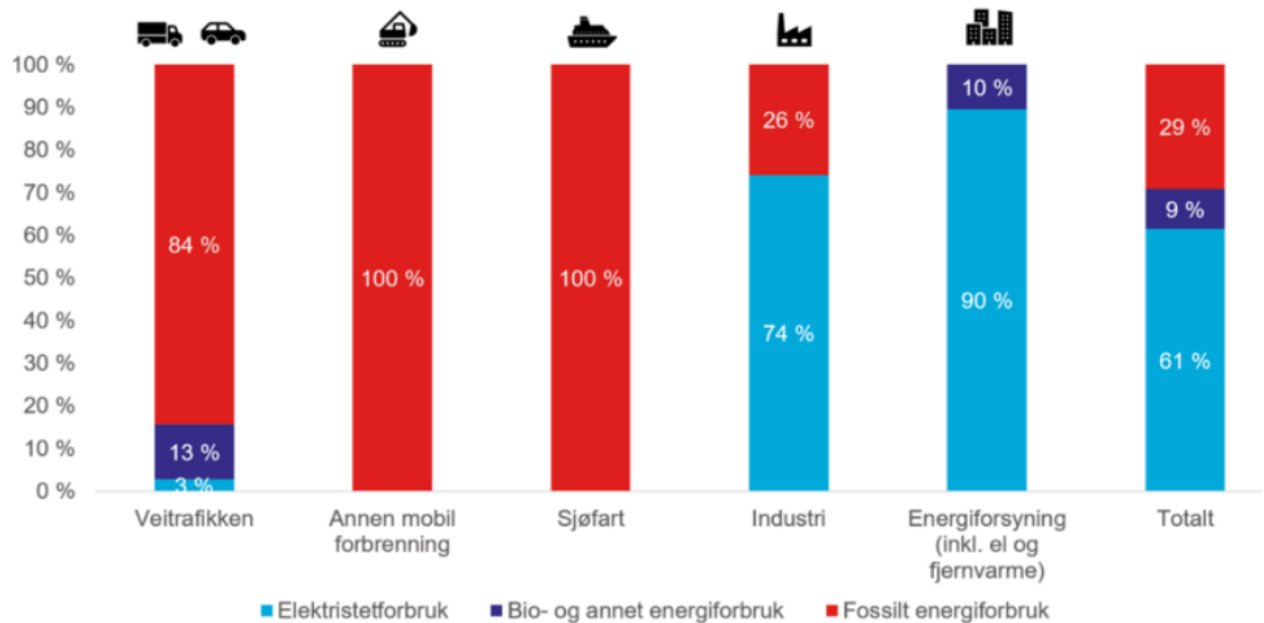

Kilde: Agder fylkeskommune

Figuren over viser hvordan målbanen for regionplan Agder ser ut for Grimstad. Disse målene betyr at Grimstad må ned fra 44 300 tonn i 2017 til 24 400 tonn i 2030 og 4200 tonn i 2050.

Referansebanen viser effekten av allerede vedtatte, nasjonale tiltak.

Elektrifisering

Kilde: Agder fylkeskommune

Figuren over viser elektrifiseringsgrad per sektor i Grimstad kommune.

Målbildet Electric Region Agder 2030 handler om å utnytte ett av regionens globale fortrinn for å realisere en visjon om et Agder hvor alt er elektrisk, alt er fornybart. Dette skjer gjennom å elektrifisere samfunnet ved å erstatte fossil energi med fornybar elektrisitet og samtidig legge til rette for grønn næringsutvikling som tar i bruk det store kraftoverskuddet i regionen.

Folkehelse

De største utfordringene i Grimstad 2021 er:

- Psykisk helse, særskilt blant barn og unge
- Økende ulikheter i befolkningen
- Levevaner og overvekt
- Kommende endringer i demografi

Psykisk helse barn og unge

Grimstad har en høy og økende forekomst av psykisk uhelse i befolkningen, da spesielt blant de yngste.

Ungdataundersøkelsen viser en negativ tendens hos ungdomsskoleelevene våre.

Ungdommene har mindre framtidstro, lavere forventning om å ta høyere utdanning, opplever

mer mobbing og rapporterer stor økning i psykiske plager og ensomhet. Noe av dette kan forklares med en landsdekkende trend, og det er usikkert om endringen skyldes reelt mer psykisk uhelse, eller mer oppmerksomhet rundt psykisk helse og lavere terskel for rapportering. Likevel er endringene i Grimstad, større enn det vi ser i resten av landet, og kommunen går fra å score bedre på parametere innen mobbing og psykisk helse enn resten av landet, til å score dårligere.

De årlige trivselsundersøkelsene i skolene bekrefter dette inntrykket. Riktignok har det store flertallet barn og unge en god hverdag, de trives og fungerer godt både på skolen, i fritiden og i mer familien. Men det er en bekymringsfullt stor gruppe, og de synes å streve stadig mer.

Psykisk helse er også hovedutfordringen hos de litt eldre unge i Grimstad. Kommunen har langt flere brukere i primærhelsetjenesten mellom 15 og 24 enn landsnittet, og antallet øker. Kommunen har en større andel av befolkningen mellom 18 og 44 år som mottar varig uføretrygd enn landet som helhet, og andelen er også her økende.

Vi står derfor i en situasjon der det er en stor, og økende, minoritet som strever med sin psykiske helse, og som følge av det i mindre grad mestrer gjennomføring av utdanningsløpet og inngangen i arbeidslivet. Altfor mange unge i Grimstad opplever å bli stående utenfor det ordinære daglig – og arbeidslivet.

Kilde: oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer (Grimstad kommune, 2021)

Ulikheten øker

Det er flere tendenser som peker i retning av større sosiale ulikheter i Norge og også i Grimstad. Grimstad har hatt en markant økning av antall barn i lavinntektsfamilier. Det å vokse opp i familier som har dårlig økonomi, gir økt risiko for å falle utenfor både i fritid og i skole. Frafall i videregående skole fortsetter å synke, men konsekvensene for dem som står uten formell studiekompetanse synes å øke som følge av større krav i arbeidslivet. Elever i videregående skole som vokser opp med foreldre som har grunnskole som høyeste utdanning, har en mangedoblet sannsynlighet for å falle ut av skolen og ikke gjennomføre videregående skole.

Fylkeshelseundersøkelsen bekrefter at utdanningslengde er avgjørende for de aller fleste parametere som virker inn på helse. Høy utdanning henger bl.a. sammen med sunnere levevaner, mindre overvekt, bedre trivsel og opplevelse av trygghet i lokalmiljøet, opplevelse av god helse og mindre rapportering av psykiske helseplager. De sosiale ulikhetene i helse gir utslag i en forskjell i forventet levealder på 5,7 år i Grimstad.

Ulikhetene øker også mellom aldersgruppene

Fylkeshelseundersøkelsen gir et tydelig bilde av at de eldre voksne er mer fornøyd med tilværelsen enn de yngre. De trives bedre, opplever større trygghet i lokalmiljøet, er mer fornøyd med kulturtilbudet og opplever større tilgjengelig i friområder. De eldste voksne rapporterer også mindre ensomhet og mindre psykiske vansker. Blant ungdom og unge voksne er det langt flere som trives dårligere i lokalmiljøet og opplever begrenset

tilgjengelighet til ulike tilbud. Vi vet ikke om utfordringene de yngre voksne rapporterer, vil «gå over» når de selv blir i gruppene eldre voksne og om utfordringen skyldes at det er krevende å være ung og at man tenker mindre på konsekvenser av levevaner, eller om dette er et tegn på at generasjonene framover vil fortsette å rapportere de samme utfordringene og dra med seg disse levevanene videre i livet.

Overvekt og levevaner

Mye positivt har skjedd innenfor levevanefeltet i Norge og i Grimstad. Spesielt er nedgangen i røyking positiv for helsa. Fysisk inaktivitet, stillesitting og et kosthold med for høyt energiinntak er imidlertid en utfordring for folkehelsa. Ungdataundersøkelsen viser at ungdom i Grimstad bruker mer tid foran skjerm enn ungdom ellers i landet. Dette kan tyde på at ungdommene våre sitter for mye stille og har et for lavt aktivitetsnivå. Det er bekymringsfullt at vi de siste årene har sett en markant økning i overvekt og fedme hos 3.klasse elevene i kommunen. Økningen har kommet siden 2016 og tendensen har vært at andel overvektige har økt for hvert kull de siste årene. Det er sannsynlig at dette betyr at vekta øker hos barn i Grimstad, men utviklingen må følges over tid for å fastslå sikkert at det ikke dreier seg om tilfeldige variasjoner i de siste årskullene.

I Fylkeshelseundersøkelse rapporterer rundt 18 % av voksne å være overvektige i Grimstad. Kriteriet for overvekt i undersøkelsen var BMI over 30, noe som nasjonalt klassifiseres som fedme. Dette er omtrent på snittet i Agder, men andelen varierer med utdanning og alder.

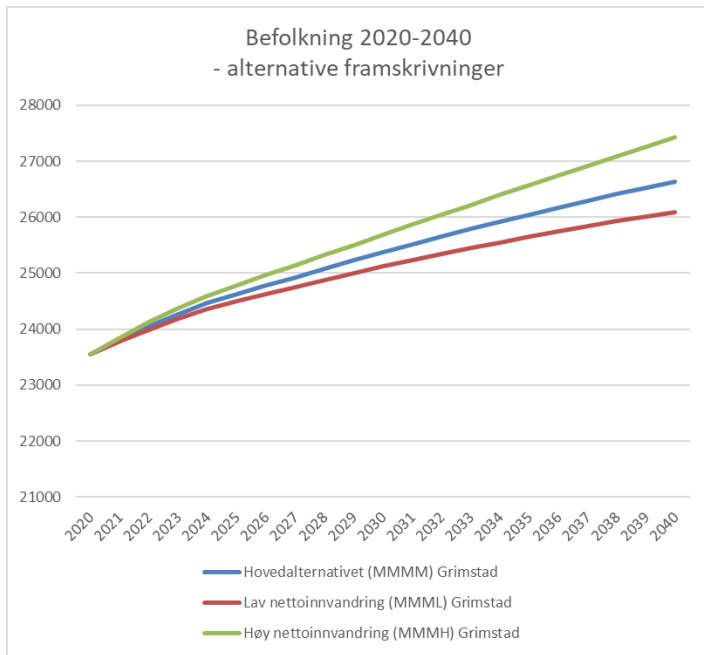
Fylkeshelseundersøkelsen viser at de yngste voksne har en mindre hensiktsmessig helse relatert atferd enn de eldre. Funnene går igjen hos ungdom i Ungdataundersøkelsen. Man spiser sunnere jo eldre man blir.

Endring i demografi og utfordringer framover

Befolkningsframskriving

Grimstad har helt siden sammenslåingen av de tidligere kommunene Fjære og Landvik i 1971, aldri opplevd noen år med tilbakegang eller stagnasjon i innbyggertallet.

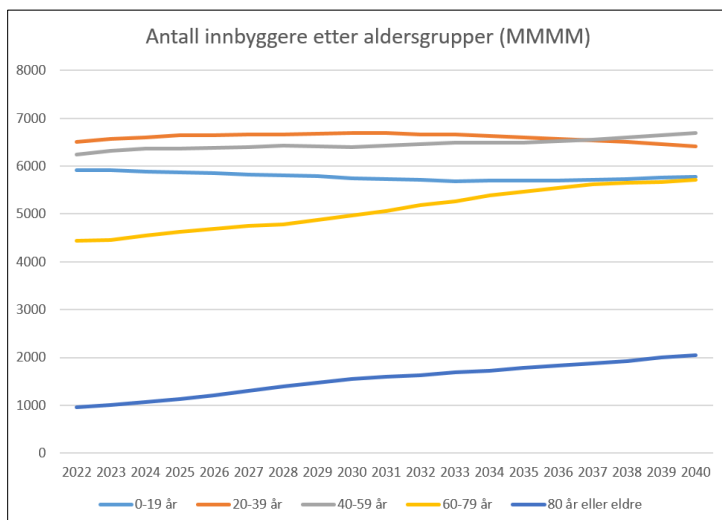
Prognosene viser at Grimstad kommune fortsatt vil ha befolkningsvekst i årene framover. Statistisk sentralbyrå sitt hovedalternativ/normalalternativ (MMMM) viser at Grimstad kommune frem mot 2040 vil få drøyt 26 500 innbyggere. Den forventede befolkningsveksten fra dagens innbyggertall er ventet å bli over 3 000 innbyggere. Sammenliknes forventet befolkningsvekst i Grimstad med øvrige Østre Agder kommuner, er forventet befolkningsvekst i Grimstad størst – både i antall innbyggere og andel vekst. Grafen under viser befolkningsframskrivingen i Grimstad i 3 ulike alternativer. Statistisk sentralbyrå sitt hovedalternativ/normalalternativ i blått:

Kilde: ssb.no

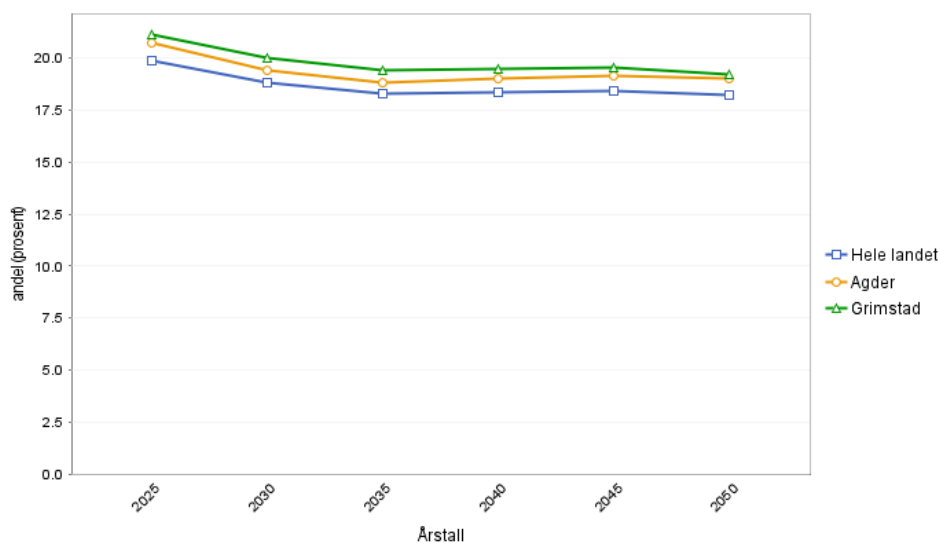
Brytes den forventede befolkningsveksten frem mot 2040 ned i aldersgrupper, viser prognosene at det blir veksten er ventet å komme i de eldste aldersgruppene. Antall innbyggere i aldersgruppene 0-60 år holder seg mer eller mindre stabilt. Alderssammensetningen i Grimstad blir dermed stadig eldre.

Grafen under viser befolkningsprognose i Grimstad i antall innbygger fordelt på forskjellige aldersgrupper.

Kilde: ssb.no

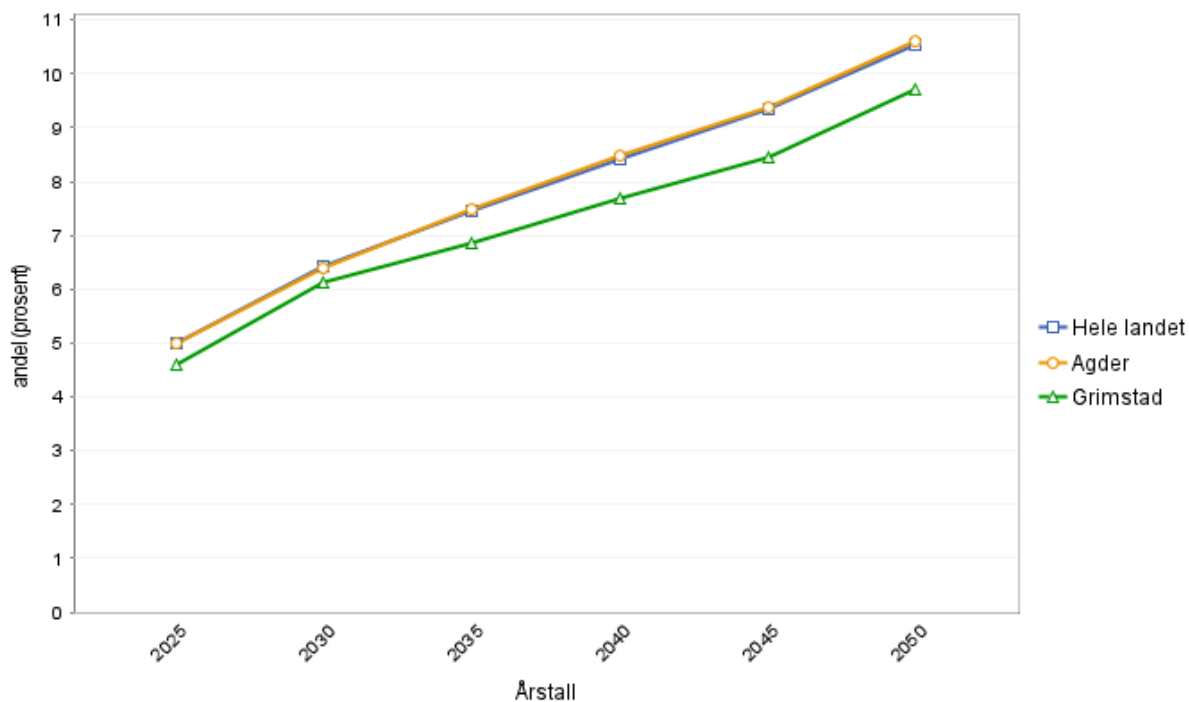
Befolkningsframskrivinger fram mot 2050 viser at andel barn vil synke i Grimstad som i resten av landet, fram til ca 2035, for så å stabilisere seg. Grimstad vil imidlertid hele perioden ha signifikant høyere andel barn enn landet for øvrig.

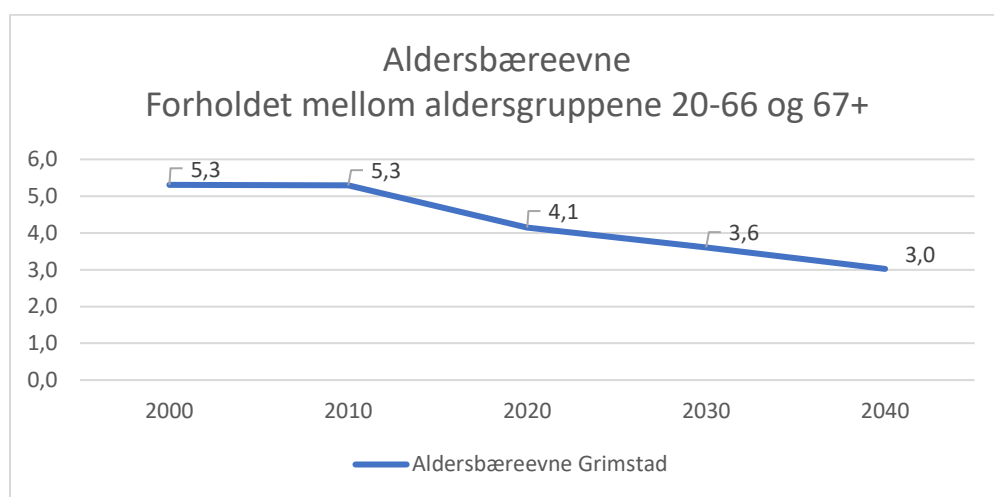
Kilde: Kommunehelsa statistikkbank (2021)

Det er i hele den vestlige verden en utfordring at antall eldre over 80 år øker, da vi vet at denne gruppa vil ha et høyt forbruk av pleie og omsorgstjenester. Det vil også i Grimstad bli en økning i antall eldre over 80 år, men Grimstad vil ha signifikant færre innbyggere i denne gruppa (prosentvis av total antall innbyggere) enn Agder og resten av landet.

Figuren under fra Kommunehelsa statistikkbank viser prognosene for gruppa 80+ i årene framover.

Aldersbæreevnen viser forholdet mellom den yrkesaktive befolkningen (20-66 år) og den eldre delen av befolkningen (67+), og er viktig for framtidens økonomiske bæreevne og for velferdstilbud og helse- og omsorgstjenester. Aldersbæreevnen i Grimstad har sunket fra 5,3 i 2010 til 4,1 i 2020. Prognosene tyder på ytterligere fall frem mot 2040. Med dagens befolkningsprognose vil aldersbæreevnen i Grimstad falle til 3,0 i 2040. Grimstad kommer likevel noe bedre ut enn Agder forøvrig. Grafen under viser historisk og forventet utvikling av aldersbæreevnen i Grimstad:

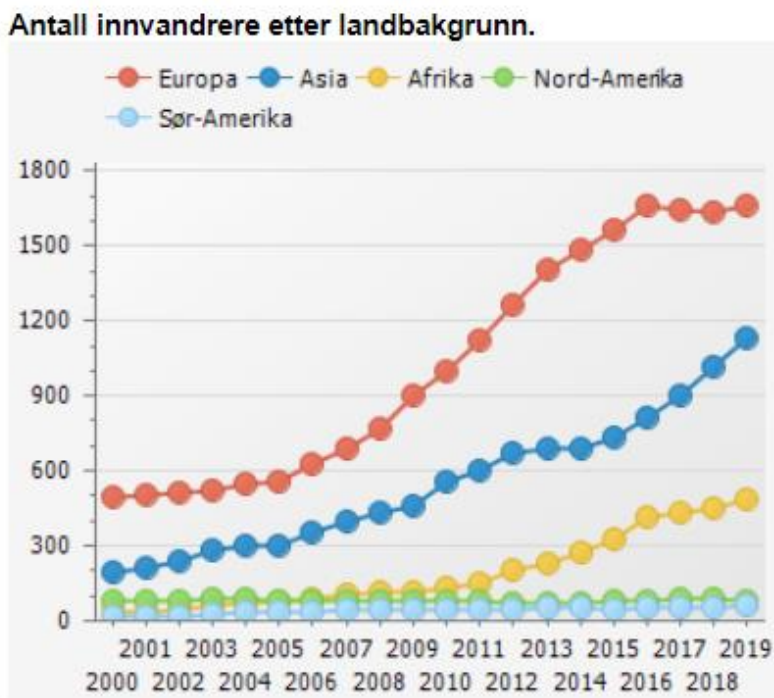

Kilde: ssb.no

Innvandring

Innvandring har vært en viktig medvirkende årsak til befolkningsvekst i Grimstad. I perioden 2000 – 2019 har netto innvandring vært på totalt ca. 2600 personer. I dag utgjør andelen innvandrere i Grimstad kommune ca. 15 % av befolkningen. Siden 2016 har «arbeidsinnvandring» fra EU/EØS – land blitt betydelig redusert og det totale antall fra denne gruppen har vært relativt stabil de siste 4 – 5 årene.

Grafene under viser utviklingen i innvandring til Grimstad kommune og hvilke land innvandringen har kommet fra:

Kilde: ssb.no og kommuneprofilen.no

Sysselsatte og pendlingsstrømmer

Oversikt sysselsatte Grimstad	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sysselsatte personer med Grimstad som bostedskommune	10 436	10 540	10 545	10 691	10 290	10 489	10 682	11 035	11 153	11 200
Sysselsatte som pendler ut av Grimstad	4 591	4 651	4 875	4 896	4 738	4 718	4 826	5 117	5 240	5 241
Sysselsatte med Grimstad som arbeidskommune	8 362	8 486	8 319	8 536	8 280	8 784	8 942	9 200	9 258	9 389
Sysselsatte som pendler inn til Grimstad	2 517	2 597	2 649	2 741	2 728	3 013	3 086	3 282	3 345	3 430
Netto utpendling	2 074	2 054	2 226	2 155	2 010	1 705	1 740	1 835	1 895	1 811
Netto utpendling, andel	19,9 %	19,5 %	21,1 %	20,2 %	19,5 %	16,3 %	16,3 %	16,6 %	17,0 %	16,2 %

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Antall sysselsatte i Grimstad varierer noe fra år til år. Trender over tid, er imidlertid at det blir stadig

flere sysselsatte i Grimstad. Det var totalt 9389 sysselsatte i Grimstad i 2020. Tabellen under viser utviklingen i antall sysselsatte med Grimstad som henholdsvis bo og arbeidskommune, samt antall pendlere de siste 10 årene:

Oversikt arbeidskommune for sysselsatte bosatt i Grimstad kommune										
Arbeidskommune	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Grimstad	5 805	5 845	5 889	5 670	5 795	5 495	5 662	5 740	5 877	5 853
Arendal	2 186	2 156	2 162	2 307	2 270	2 267	2 217	2 222	2 316	2 306
Kristiansand	752	864	888	941	1 008	932	941	1 013	1 113	1 159
Lillesand	380	397	396	397	422	421	440	471	488	487
Oslo kommune	277	290	313	300	282	272	258	259	273	282
Froland	75	82	67	75	84	88	82	107	112	131
Birkenes	38	49	39	50	46	45	50	63	79	83
Stavanger	56	55	53	39	48	34	39	38	63	78
Bergen	48	58	54	64	50	53	56	50	59	65
Sola	22	27	44	40	37	18	17	23	42	52
Sandnes	21	37	27	31	28	34	32	31	42	44
Bærum	32	31	34	32	34	31	33	30	37	39
Tvedestrand	31	34	33	37	30	32	33	24	23	32
Mandal	13	10	15	18	17	21	17	13	13	27
Sokkelen sør for 62° N	138	121	132	154	150	117	93	97	46	25

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Som tabellen viser er antall arbeidstakere med bostedsadresse i Grimstad økende. Tall fra 2020 viser at det er 11200 personer som står i jobb i Grimstad. Sammenliknet med antall sysselsatte i

Grimstad er dette høyere. Det betyr at det er en negativ netto pendlingsstrøm til Grimstad. Det er flere

som pendler ut av kommunen enn det som pendler inn i kommunen. Denne negative pendlingsstrømmen har endret seg noe fra år til år. I 2010 var den på 2074, hadde et bunnår i 2013

hvor pendlingsbalansen var nede i 2226, for siden en svak økning til 1811 i 2020.

De største pendlingsstrømmene fra Grimstad fremkommer av tabellen under. Den viser hvilken de 15

største sysselsettingskommunen for arbeidstakere med bostedsadresse i Grimstad. Nesten 53 % av

arbeidstakerne jobber i egen kommune – altså Grimstad. Videre jobber ca. 21 % av i Arendal og drøyt

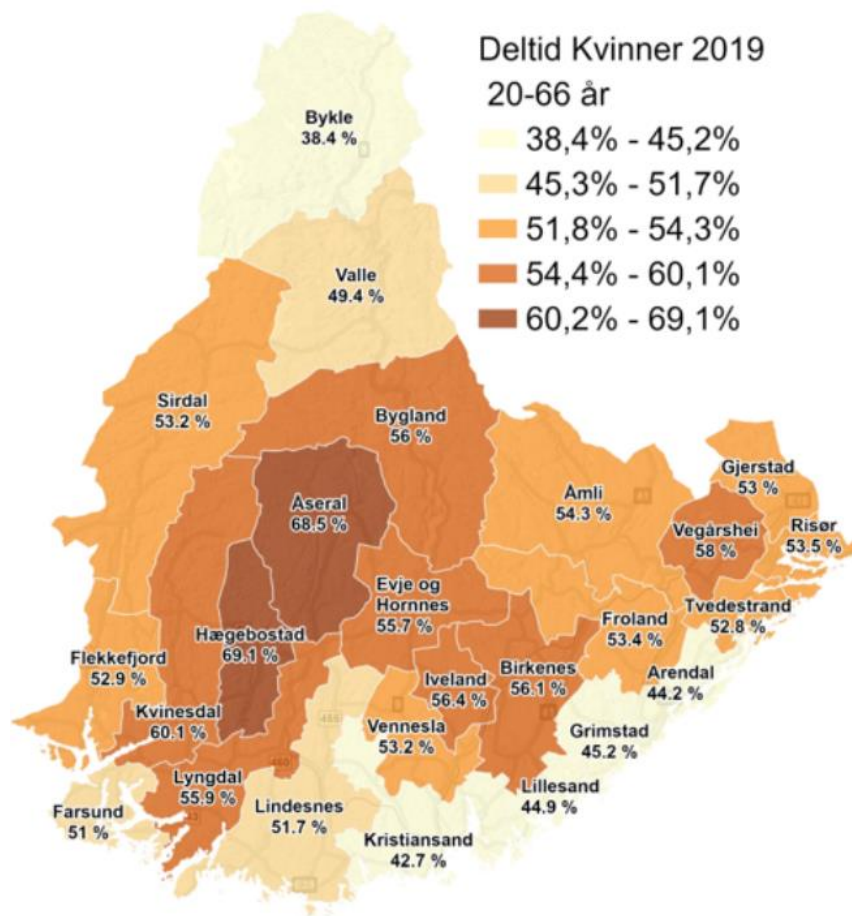
10 % i Kristiansand. Dette er de tre absolutt største sysselsettingskommunene.

Pendlingsstrømmene

har stort sett vært relativt stabile de siste ti årene, med noen unntak av Kristiansand, Lillesand og

norsk sokkel.

Andelen sysselsatte i aldersgruppen 20 – 66 år er 71,9 % i Grimstad. Dette er lavere sysselsettingsandel enn gjennomsnittet for Agder fylket, som ligger på 72,3%. Andelen sysselsatte er noe høyere for menn enn for kvinner.

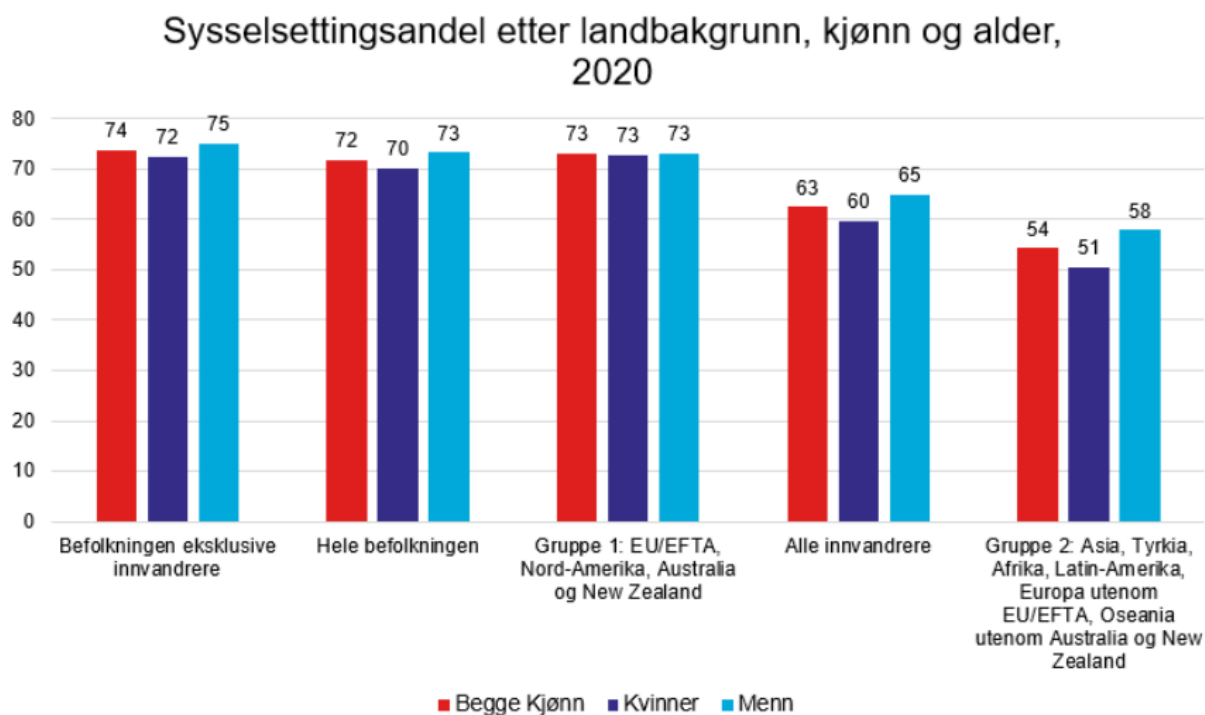

Grimstad har en lavere andel kvinner som jobber deltid, enn fylkesgjennomsnittet (47,3%). Alle kommunene på Agder har derimot høyere deltidsandel blant kvinner enn landsgjennomsnittet (37,3%). I Grimstad er andelen kvinner alderen 20-66 år som jobber deltid på 45,2%.

Kilde: Agder fylkeskommune.

Sysselsetting etter landbakgrunn

Blant innvandrere – og særlig blant innvandrere fra Gruppe 2-land - er det en betydelig lavere sysselsetting enn befolkningen for øvrig.

Tallene understreker viktigheten av en målrettet satsing på kvalifisering og inkludering av innvandrere fra Gruppe 2 – land til arbeidslivet.

Kilde: Agder fylkeskommune